

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația:
ARAD, STRADA EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

Două decenii de râvnă arhierescă

Ortodoxia românească de dincoace de Carpați sărbătorește azi în Sibiul tradițiilor șaguniene, într'un cadru de o impresionantă solidaritate, pe marile animator și continuator al acestor tradiții, pe I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae Bălan. Se împlinesc în această zi, de praznic luminat, douăzeci de ani de când voința Ardealului eliberat și a întregii ortodoxii românești, l-a înălțat într'o unanimă însuflețire, pe scaunul nemuritorului Mitropolit Andrei Baron de Șaguna. Și, în cele două decenii de neostenită râvnă în ogorul ortodoxiei românești, se întrevede aievea duhul creator și organizator al Marelui Andrei, ca un fir de neîntreruptă continuitate, în toate realizările I. P. S. Mitropolit Nicolae.

Intr'adevăr orice scrutător obiectiv al sbuciumatei vieți românești din Ardeal, din cele două decenii de după unire, poate constata cu ușurință, că la temelia tuturor acțiunilor salutare din acest răstimp, stă în mare măsură râvna de apostol al Mitropolitului Nicolae Bălan. Orice act al vieții noastre naționale, bisericești și culturale, dacă nu și-a găsit zămisirea în sbuciumul sufletesc al acestui mare ierarh, a fost cel puțin conturat și răspândit cu abnegație și rară râvnă de Vlădica Nicolae. Am putea spune fără nici o exagerare, că această râvnă a fost forța de căpetenie, care a ridicat ortodoxia românească din Ardeal pe cele mai înalte culmi ale spiritualității sale. Să ne gândim numai la aportul considerabil pe care l-a adus acestei ortodoxii „Revista teologică“, „Lumina Satelor“, și temeinicele lucrări publicate în „Seria teologică“, „Seria didactică“, „Venii la Christos“ și Biblioteca Bunului Păstor“, toate inițiate și susținute din îndemnul I. P. S. Sale.

Om de înaltă cultură filosofică și teo-

logică, Mitropolitul Nicolae, este în acelaș timp și un ierarh de o rară acțiune creatoare. Nu s'a mărginit numai să plămădească marile reforme bisericești și naționale, cari aveau să ridice ortodoxia ardeleană din umilințele trecutului, ci a ostentat cu desinteresată trudă pentru înfăptuirea acestor reforme și pentru apărarea lor de toate întrupările apocaliptice ale vremii contimporane. Legea de organizare a bisericii, legea pentru regimul general al cultelor, concordatul cu Vaticanul, F. O. R-ul, Oastea Domnului și mai ales autonomia bisericească au avut în I. P. S. Sa, pe cel mai zelos apologet al concepției ortodoxe și pe unul dintre cei mai destoinici organizatori ai ei. Iar veștejirea francmasoneriei, a literaturii imorale și a desfrâului politicianist au găsit în vlădica Nicolae pe cel mai necruțător dușman al lor.

Aceeaș neostenită râvnă a purtat de grije și de instituțiile și așezămintele de cultură și educație religioasă-națională, de pe băncile cărora au ieșit atâția ostenitori destoinici, cari împânzesc astăzi cu munca lor întreg Ardealul ortodox. Academia Teologică, Școala Normală „Andrei Șaguna“, precum și celelalte școli din Brașov, Brad etc., își datoresc starea lor înfloritoare de azi aceluiaș larg și devotat sprijin arhieresc.

Iată de ce ortodoxia românească în această sărbătorească zi se alătură cu nețărmurită bucurie la măreață și simbolică sărbătorire din Sibiul ortodox.

Noi încreștând aci aceste lapidare rânduri de smerită și fiască alăturare, dorim Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae, ca pronia cerească să-I rezerve încă ani mulți de serioase înfăptuiri, spre binele bisericii și a neamului.

Intru mulți ani Înalt Prea Sfințite Stăpâne!
Pr. D. Tudor

Dumineca tuturor Sfinților

Privind sinaxarul, sau calendarul, vedem, că fiecare zi este întru pomenirea unui sfânt, sau a mai multor sfinți. La cei mai mulți serbăm moartea, la unii, la foarte puțini și nașterea sau altă întâmplare din viața sau de după moartea lor. Pomenirile acestea se fac în cântările și rugăciunile din sfintele slujbe, mai ales prin troparele zilelor.

Dar precum fiecare neam are și eroi necunoscuți, neamul creștinesc cu atât mai vârtos are un lung șir de sfinți necunoscuți: sfinți cari prin viața lor sau prin moartea lor s'au învrednicit de o deosebită cinste din partea noastră. Unii și-au trăit viața fără să fie cunoscuți după nume, alții au pierit prin pustiuri; unii au murit în prigonirile mari, când nimeni nu putea să le scrie nici viața, nici moartea nici măcar numele.

Tuturor acestora, biserica le-a rânduit sărbătoarea zilei de azi, Dumineca tuturor Sfinților. S'a pus îndată după sărbătoarea pogorării sfântului Duh, pentru că prin tainica lucrare a Duhului sfânt s'au învrednicit de această cinste.

Cinstea aceasta însă în adevăr este dată lui Dumnezeu. Cinstind pe sfinți, îi cinstim ca pe niște slujitori ai lui Dumnezeu, iar cinstea dată slujitorului e în adevăr cinstea stăpânului.

Prin pilda despre talanți ni se arată că cel ce-și agonisește după puterile sale, fapte bune, va intra întru bucuria Domnului. Sunt slujitori cari s'au învrednicit să fie numiți scumpi și iubiți, prieteni ai Domnului. Astfel proorocul Daniil e agrăit de Domnul așa: om prea iubit și scump. Mântuitorul, în vorbirea după cina cea de taină, zice apostolilor săi: „Voi sunteți prietenii mei, ... nu vă mai numesc slugi, pentru că sluga nu știe ce face stăpânul său, ci v'am numit prieteni, pentru că v'am făcut cunoscut tot ce am auzit dela Tatăl meu“.

Pentru aceasta și Biserica se bucură de cel ce-și agonisește fapte bune și cinstește în cântări duhovnicești pe cei ce s'au învrednicit a se numi prieteni ai lui Hristos. Intre aceștia pomenim la fiecare pregătire a darurilor pentru sfânta Liturghie: pe Preacurata Fecioara Maria, pe sfântul Ioan Botezătorul, proorocii, apostolii, sfinții Părinți și mari dascăli ai lumii, pe toți mucenicii și mucenițele, pe toți cuvioșii părinți și cuvioasele maice, pe sfinții tămăduitori fără arginți.

Am asemănat Dumineca tuturor Sfinților cu sărbătoarea eroilor. Asemănarea este cu atât mai îndreptățită, că se aseamănă și viața și moartea eroică a sfinților cu a eroilor din timpul războaielor.

Este moarte de erou și moarte mucenicească, dar la aceasta ajunge numai cel ce a avut mai

întăiu o viață eroică, sau de sfânt. Viață eroică poate să aibă cel ce este pătruns în toată ființa sa de dragoste către neam și țară, iar viața de sfânt poate să aibă cel ce este pătruns în toată făptura sa de tăria de a mărturisi pe Hristos Domnul nostru.

Mărturisirea lui Hristos de către noi oamenii stă, precum zice sf. apostol Pavel în credința, că „nici moartea, nici viața, nici îngerii, nici căpeteniile, nici puterile, nici cele de acum, nici cele viitoare, nici înălțimea, nici adâncul, nici altă făptură oarecare. nu poate pe noi să ne despartască de dragostea lui Dumnezeu, care este întru Hristos Iisus, Domnul nostru“.

*

Firește găsim și deosebire între sfinții bisericii și între eroii războaielor dintre popoare. În război soldații stau față în față înarmați deopotrivă și unii și alții. Sfinții au pățimit fără să întrebuințeze arme, decât arma duhovnicească a a credinței.

În războaiele dintre neamuri eroi se numesc și cei ce au fost învinși în luptă. În lupta mucenicească a sfinților, deși lupta se sfârșește cu moarte, biruința totdeauna e desăvârșită, căci nu numărul rănilor trupești, nu moartea trupească era sfârșitul, ci biruința sufletului. Lupta și biruința sfinților stă în lepădare de cele pământești și legarea de cele cerești.

Ce am putea noi să învățăm din viața și moartea sfinților?

Întăiu de toate, așa cum învățăm din viața și moartea eroilor noștri să-i cinstim, vom învăța să cinstim duhovnicește pe sfinți, cu cântările și rugăciunile sfinteii noastre Biserici.

A doua oară, aducându-ne aminte, că Mântuitorul a făgăduit prietenilor săi, adevăraților sfinților, zicând: „orice veți cere dela Tatăl meu întru numele meu, să dea vouă“, — vom învăța și noi ca în rugăciunile noastre să cerem sprijinul Sfinților să se roage, să ceară și pentru noi mila și ajutorul lui Dumnezeu.

A treia oară învățăm să ne dăm silința a urma pilda vieții lor, așa precum ei au urmat lui Hristos. Ei au părăsit lumea sgomotoasă și au trăit în pustiu. Noi să ne dăm seama de deșertăciunea veselilor zgomotoase și să le părăsim pe acestea, căci nu în mâncare, nici în băutură, nici în chioturi vom afla fericirea.

Dacă unii și-au dat trupul să fie ars, ori sfâșiat de fiarele sălbatice, să fie săgetat sau răstăgănit sau tăiat în bucăți, noi să omorâm în noi pofta cea rea, ca trupul să ne fie sălaș sfințit al sufletului.

Dacă alții au suferit să fie batjocuriți pentru Hristos, noi învățăm că a fi batjocurit

pentru Hristos, înseamnă a ne bucura cu Hristos

Iarăș dacă alții au ostenit și au muncit pentru alții și pentru străini toată viața lor, noi învățăm să muncim ostenind măcar pentru ai noștri.

Dacă ei s'au învrednit a se numi prietenii lui Hristos, noi să ne sârguim a fi măcar slugii lui, dar slugi, cari prin viața lor, prin înmulțirea talanților primiți se învrednicesc să intre întru bucuria stăpânului lor.

F. C.

Sărbătoarea reînnoirii lumii

Creștinismul cu forma să văzută aici pe pământ — sf. Biserică — este o putere morală universală. Nu numai oamenii diferitelor vârste, sau ai diferitelor stări sociale, ci și toate popoarele intră în cercul de viață al bisericii, sub scutul ei ocrotitor și de conducere pe calea renașterii și a mântuirii.

Dar ideia de ecumenicitate a Bisericii lui Hristos este și mai largă. Intreg universul, întreaga natură fizică este un spațiu în care lucrează puterea renăscătoare a harului dumnezeesc, dată de Dumnezeu Bisericii Sale. Cuvântul lui Dumnezeu cu claritate deosebită ne învață că „nădejdea cea dornică a făpturii așteaptă descoperirea fiilor lui Dumnezeu” pentru că „făptura s'a supus deșertăciunii, nu de voie”; Și că „toată făptura împreună suspină și împreună are durere până acum”. Dar „făptura însăși se va slobozi din robia stricăciunii spre slobozenia măririi fiilor lui Dumnezeu”. (Romani 8, 19—22.) De aceea „noi așteptăm, potrivit făgăduielor lui, ceruri noi și pământ nou, întru care locuște dreptatea”. (2 Petru 3, 13).

Noi creștinii credem în apariția altei lumi, în care, deodată cu armonia fizică, se va întrona și armonia morală. Această lume mai bună, este Impărăția Cerească, Impărăția harului, a dragostei și a libertății spirituale, pentru venirea căreia ne rugăm Tatălui nostru în rugăciunea domnească. O astfel de Impărăție este un ideal al lumii reînnoite pe care îl opunem acestei vieți pline de dureri și de lacrimi.

Fiecare om, cu o privire cât de fugară asupra naturii fizice, poate constata că această natură este în stăpânirea absolută a deșertăciunii omenesti. Omul cucerind natura a devenit un tiran, care scoate din ea totul pentru satisfacerea poftelor sale. Aici se înțelege folosirea lacomă și hrăpăreață a bogățiilor naturii, care deseori ajunge până la nimicirea lor totală; robirea plină de suferință a viețuitoarelor blânde și fără de apărare; bogățiile naturale ce se scot din sânul pământului și sunt folosite pentru înfrumșetarea zadarnică și nefolositoare, pentru distracția și satisfacerea capriciilor nejustificate; în sfârșit acele puternice forțe ale naturii, care le-a descoperit și le stăpânește știința în ultimul timp și cari în majoritatea cazurilor merg la fabricarea uneltelor ucigătoare, destinate nimicirii cât mai rapide a

semenilor noștri. Conflictul actual european e mult grăitor în această privință.

În schimb, cât de frumoasă, cât de bogată și rodnică, este natura acolo, unde omul îi dăruiește munca sa rațională, binevoitoare, în care depune o părticică din ființa sa, iar la folosirea acestor bunuri este mai cruțător.

Oare nu e evident, că între viața omului și viața naturii este un raport de reciprocitate morală. Acest raport s'a creat în acel moment fatal pentru om ca și pentru întreaga lume pământească, când prima dată și din vina omului a intrat păcatul în lume și când pentru prima oară au sunat groaznicele cuvinte: „Blestemat să fie pământul întru lacrurile tale, întru necazuri vei mânca dintr'ânsul în toate zilele vieții tale”.

Iată de ce natura așa de des pricinuește suferință omului; iată de ce, cu toate descoperirile și invențiile făcute până azi, fiecare bucată de pâine o câștigă omul „în sudoarea feții sale”. Deci nu plăceri și desfătări îi sunt date lui aici pe pământ ci suferințe fără număr.

Și dacă totuși oamenii se invidiază unii pe alții, se dușmănesc ei între ei, din cauza posesiunii bogățiilor pământești, aceasta o fac din orbia lor sufletească. Pentru că și deasupra capului unui nevoiaș, care din greu își câștigă mijloacele de existență, cum și deasupra aceluia ce se lăfăește în lux orbitor, va răsună aceeași sentință: „Pământ ești și în pământ vei merge!”

Nici o bunărată a lumii acesteia, nici o civilizație sau reformă socială nu schimbă această lege a existenței care nu numai pe om ci și pe toate vietățile pământului le aruncă în lupta necruțătoare pentru existență; existență de altfel și scurtă, plină de dureri și de necazuri. Așa a fost, așa va fi, până când însăși omul reînnoit de puterea de sus, renăscut moralicește, nu se va elibera de toată deșertăciunea și de toate patimile, de toată răutatea și de tot păcatul. Atunci numai: „Stricăciosul acesta să se îmbrace întru nestricăciune și muritorul acesta să se îmbrace în nemurire”, (1 Cor. 15,53); atunci numai: „Vor merge neamuri multe și vor zice: veniți să ne suim în muntele Domnului și în casa Dumnezeului lui Iacov, și ne va spune nouă calea sa... Și va judeca între neamuri, și va mustra popor mult, și-și vor face sabiile sale fiare de plug, și sulile seceri, și nu va ridica neam împotriva altui neam sabia, și nu se vor mai învăța a se bate”. (Isaia 2,3—4)

Iar ca consecință binecuvântată a acestei ordine nouă în viața oamenilor, se va schimba și viața naturii, care eliberându-se de robia deșertăciunii și a răutății, va deveni „Cerul și pământul nou”, unde va stăpâni dreptatea și „va paște împreună lupul cu mielul și pardosul va odihni împreună cu iedul; vițelul și leul și taurul împreună vor paște și un prunc mic îi va paște pe ei”. (Isaia 11,6)

Siguranța neîndoelnică a realizării celor mai înalte aspirațiuni ale neamului omenesc, dar mai ales a adevăraților creștini, este puterea dumnezească, vecinic lucrătoare asupra firii omenesti, vecinic renăscătoare nu numai a firii omenesti decăzute, ci și a întregului univers.

De aceea astăzi, în ziua dăruirii acestei puteri reînnoitoare a Sfântului Duh, când darul acesta

dumnezeesc din belșug s'a revărsat asupra Apostolilor, când primadata a început să pulseze în lume viața harică, noi serbăm renașterea spiritului omenesc împreună cu întreaga lume.

Și într'adevăr, în acel moment, în care Duhul Sfânt s'a pogorât în formă de limbi de foc, s'a început zidirea lumii noi. Duhul Sfânt prin gura Apostolilor muștră pe iudei și trei mii de suflete își recunoscără păcatele lor și au cerut să fie botezați.

Cuvântul Apostolilor răsună în Asia mică și harul Duhului Sfânt zidește acolo Biserica lui Dumnezeu, care cu lumina adevărului luminează Răsăritul păgân. În cel mai scurt timp cuvântul umilinței și a credinței ajunge până la mareața Romă și acolo în palate ca și în cocioabe captivează cetele noi de mărturisiri ai lui Hristos.

Vechea Eladă a înțelepților și a idolilor auzind cuvântul lui Dumnezeu, răstoarnă pe ultimii, iar primii ajung la pocăință, recunoscând neputința încercării minții omenești de a promova binele omenești și de a izgoni răul ce s'a întronat aici pe pământ.

În sfârșit cuvântul lui Dumnezeu nu încapă în granițele imperiului roman ci ajunge în țările în cari nici armele cuceritorilor lumii n'au putut să pătrundă. Persii, scitii și alte popoare sălbatice, cari necunoscând legile omenești primesc legea dumnezească. Milioane de oameni ne-având nici o idee despre Iudeia, cu lacrimile căinței și a smereniei ascultă pe vestitorii Împărăției lui Hristos, despre actul mântuirii omenesc, care a avut loc în Iudeia, prosternându-se înaintea Aceluia, care pentru păcatele tuturor a suferit și a murit, dar biruind moartea a și înviat.

Astăzi parecă acel proces fatal de destrămare, care odinioară a răsturnat lumea păgână, se repetă și în lumea creștină. Numeroși sunt aceia, cari cu nerușinarea păgânească de mai înainte, prin graiul lor sau prin scris, devin luptători contra dreptății, contra Evangheliei lui Hristos.

Țări întregi se scutură din temelie, viforul necredinței dărâmă sfintele altare, călcând legile dumnezești și omenești.

La vederea aceasta dureroasă și totodată înfricoșată, cât de alinătoare este încrederea că necredința aceasta militantă, din nou va fi rușinată de Duhul Adevărului, că turma lui Hristos în El are Mângăitorul.

Nu mâinilor slabe omenești e încredințată grija și apărarea Bisericii lui Hristos, ci Prea-sfântului Duh, care din ziua pogorării deasupra Bisericii Apostolice lucrează și acum neîncetat. El îndreaptă pe cei credincioși pe calea mântuirii, ridică cetele noi de mărturisitori ai credinței și ai Bisericii lui Hristos. Același Duh trimite binevestitori zeloși ai adevărului evanghelic.

Acești luptători noi, fiind inspirați de Duhul Sfânt, vor birui necredința și stricăciunea zilelor noastre. Iar Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească Biserică, va sta până la sfârșitul veacului ca o stâncă de granit. Ea rămâne o putere de nebiruit, — chiar și pentru porțile iadului, — destinată dela începutul veacurilor pentru reînnoirea omenești a lumii întregi, prin puterea, lucrarea și umbrirea Duhului Sfânt.

Împărate ceresc, Mângăitorule, vino și te să-lășuește întru noi!

Pr. Andrei Cuznețov

Ideia religioasă rusă

V.

(După N. Berdiaef)

Conștiința rusă e cu totul altfel, decât cea apuseană. Ea n'are o ideologie, care să-i poată justifica poziția socială privilegiate. N'a existat niciodată o ideologie burgheză în Rusia. Proprietarii ruși n'aveau o siguranță neclintită a deplinului drept asupra pământului și-l posedau mai puțin virtuos și mai puțin sigur decât cei din Occident. Clasa neguțătorilor ruși n'a fost niciodată sigură de bogăția ei. Neguțătorul rus cel mai lacom, care a adunat milioane și cari prin păcatele sale era legat de bunurile pământești, cugeta în adâncul sufletului său că ar face mai bine să între în mănăstire, sau să devină pelerin. Burghezimea rusă n'a avut niciodată o conștiință ideologică burgheză, care să o fi putut întări din punct de vedere moral. Această renunțare, această libertate de spirit este cauza revoltei ruse contra lumii burgheze și 'n această revoltă, Herzen-revolutionarul, K. Leontieff-revoluționarul, se întâlnesc în întregime.

Noi creștinii suntem pelerini în această lume, noi n'avem aci pe pământ o cetate, noi o căutăm pe aceea care va veni. Și noi nu putem fi spiritualmente prea legați de cetatea pământească. *Dragostea de pelerinaj (strannitchertvo), nomadismul spiritual este o trăsătură caracteristică rusească; și inerentă ideei rusești. Tipul pelerin (strannik) pornește din popor și e tipul rusesc cel mai expresiv. Rușii au avut pelerini de un nivel cultural foarte ridicat; scriitorii și gânditorii ruși sunt toți cercetătorii adevărului divin. Gogol, Tolstoi, Dostoievski, sunt pelerini atât prin felul spiritului cât și prin destinul lor. Solovieff deasemenea. Dragostea de pelerinaj se opune burghezimei în adevăratul sens moral al cuvântului. În adâncul sufletului său Rusul nu-i neapărat legat nici de proprietate, nici de familie, nici de Stat; el simte caracterul deșert și trecător al bunurilor și al comorilor pământești. Toate se vor sfârși, vor trece, și toate vor reînvia, când va începe o nouă viață, Viața Împărăției lui Dumnezeu. Aceasta se datorește credinței ortodoxe, care a ridicat poporul rus. Ea n'a cultivat în omul rus virtuțile pământești indispensabile achiziției unei puteri în lumea aceasta și organizației vieții trecătoare. Dacă poporul rus a putut ca să reziste pe acest pământ și să aibe o istorie, aceasta se datorește până la un punct oarecare puterii Țarilor, cari au îndeplinit o operă pământească. Nici o persoană din lume n'a renunțat mai ușor decât Rusul la proprietate, putere, familie și la bunurile sale. Aceasta ne explică bine lucrurile și caracterul nenorocit al re-*

voluției rusești. Dacă o astfel de revoluție a putut avea loc, și dacă comunismul a putut învinge așa ușor, aceasta s'a întâmplat fiindcă Rușii n'au voit, n'au știut să lupte pentru drepturile și privilegiile, pentru stăpânirea lor. Desfacerea bunurilor pământești este o calitate eminentă, dar în acelaș timp și periculoasă a spiritului național rus. Poporul rus prin organizația spiritului său este un popor care trăește în pericol. Aceasta ne-a arătat-o revoluția rusă, iar pe aceasta a descoperit-o Dostoiewski în adâncul sufletului rus. Renunțarea rusă este o virtute creștină, care se întoarce ușor spre nihilism. Nihilismul rus este inversul renunțării ruse. Rusul vrea ca totul să se sfârșească mai curând; ca tot ce-i trecător să treacă, ca timpul să se oprească, și o nouă lume, o nouă viață să se înceapă. El nu vede o pășire evolutivă spre această viață nouă, spre această lume nouă. Când Rusul își pierde credința religioasă, când trădează creștinismul, totul se ruinează în el. El nu vede nici o virtute civilizată. Atunci totul pierе! În Occident, morală e o religie secularizată, o rămășiță a credinței religioase, care dă fundamentul vieții. Rusul nu vrea și nu recunoaște nici o morală secularizată. Dacă nu există Dumnezeu, nici nemurirea, atunci nu sunt nici bunuri, nu există nici o morală, atunci totul e permis. Și atunci Impărăția nihilismului se arată, atunci forțele elementare ale naturii ruse intră în drepturile lor. Dostoiewski a demonstrat-o într'un fel genial. În Rusia nu-i decât o clasă cultivată, prea mic e numărul acelor, cari pot trăi pe urma unei morale secularizate. Dacă poporul rus n'are o morală sfântă, dacă l-a uitat pe Dumnezeu, atunci el a căzut în nihilism. Rusul nu ține la valorile civilizației. El nu știe să se disciplineze în numele acestor valori. El caută mântuirea și transfigurarea prin viață.

Nihilismul este polul negativ al spiritului rusesc. Polul său pozitiv este îndreptat spre apocalips.

Nihilismul rusesc este apocalipsul rusesc pervertit, îndreptat spre latura ei slabă, care e aspirația sufletului rus spre sfârșit.

Prof. C. Rudneanu

Primele reviste bisericești din Arad

(Urmare)

de I. E. Naghiu

(Lumina, 1873, An. II, p. 135).

— „Lumina” — publică și poezii de altă natură. În 1872 (p. 223) găsim o poezie de inspirație națională — *Dumnezeul României* —

Doamne Sfânt al României
Aibi milă de-al tău popor
Rupe lanțul tinaniei
Pentru el în viitor.
Il ridică la mărire
Ca și'n timpul lui Ștefan,
Dă-i lauri de nemurire
Sfârâmând pe ai lui dușmani.

Colecția anului 1873 ne dă versuri de bucurie, scrise cu prilejul despărțirii de ierarhia sârbească (p. 130). Durere (p. 152) de Chr. A. Orfanii (p. 227) de G. Crețianu (reprodusă din Revista Contemporană) o suvenire tristă (p. 231–232) de M. C. — (reproducerea din Telegraful). Desperare (p. 247) de Ciru. Economu Odă (p. 265) de Ioan Tripa, Sosirea toamnei (p. 267) de M. C. Temeiul virtuții (p. 231) de A. Panu din care citez:

Intr'a virtuții grădină trebuie în căpătâi
Pomul cel scump al răbdării să se alle mai întâi
Și dacă din întâmplare natura nu il va da
Trebuie orcum să facă omul însuși a-l planta.
Ca să prindă rădăcină: să nu'ncete a-l stropi,
Ca a patimilor pară să nu-l poată veșteji.
Apoi vârfurile 'nalte să le tae neincetat
Ca să înrămureze și să fie mai plecat,
Și rădăcină să'ntindă cât mai adânc în pământ,
Ca nu cumva să-l răstoarne nici vreofurtună, nici vânt,
Ca nici chiar în timpul iernei să nu poată degera
Deși verdeața atuncea, toată i s'a scutura.
Numai așa poate omul speranță plină a nutri,
Că zisul pom primăvara prea frumos va inflori,
Va crește'n plăcuta vară, se va face rămuros,
Și toamna cu'ndestulare și-a da fructul prea gustos.

„Muzci lui Alecsandri” (p. 332) de N. Scheletti — un document interesant relativ la raporturile lui Vasile Alecsandri cu Ardealul.

În 1874 un teolog de la Arad scrie o poezie — „La Anul nou 1874” — imitată după — 1840 — de Grigore Alexandrescu. Tot sub influența lui Grigore Alexandrescu scrie Isaia B. Bosco o poezie intitulată: — Apostolul pierdut — care reeditează — Ucigașul fără voce.

Numărul de paști ne dă o poezie — Christos a înviat (p. 103–104). Incepe:

A campanelor sunare
Ce'nsemnează'n dalbe zori?
Ce duios a lor cântare
Durduirea armelor?
Este semn de răscurare
Pentru un popor iubit?
Sau primirea'n pompa mare
Vreunii duce renumit?
Sufletu-mi s'a deșteptat
— „Azi Christos a înviat” —
Sus la munte, jos la vale
Azi vestește'ņ dalbe zori
A campanelor sunare,

Pentru al meu iubit popor
Că fiul ceresc, potinte
Care a fost crucificat
Frânse-a sale legăminte
— „Azi Christos a înviat” —

O poezie de Crăciun ne dă teologul A. Petrovici:

Noaptea tainică'n tăcere
Cu vâlul ei cel de stele
Ne salută grațios.
Clopotele vesel sună
Iar Ingerii dimpreună
Cântă'n cor armonios

Dintre articole, remarc: traduceri din Sf. Ioan Hrisostomul de Gregoriu Pletosu, Igiena și școala de Dr. Vasiciu, articole bisericesti de cari pomenise biograful revistei în șirele traduse din Monografia orașului Arad. Țin să remarc pentru istoria bisericească un studiu relativ la istoricul sârb George Brancovici, tradus din istoricul Raiacici

Revista se prezintă în condițiuni bune până la 29 Iunie (11 Iulie) 1875, ocupându-se mult și cu probleme școlare (cum stăm cu școala și cu învățământul popular de Nicolae Butariu, Inspectiunea școalelor de Ioan Slavici, studii despre Ioan Roșu, etc)

Găsim și un studiu teologic mai vast — „Facerea lumii în șase perioade după scrierile lui Moise, a sfinților părinți și a unor geologi” — de Ioan Damșa (1873 An II, diverse numere).

Pentru istoria literară e deosebit de important faptul că găsim trei poezii de Alexandru Macedonschi. În 1873 teologii și profesorii de la Arad apreciau atât de mult pe Macedonschi încât îi cereau poezii. În text nu se indică nicăiri dacă sunt reproduse sau nu. Par a fi scrise direct pentru „Lumina”. Publică și o odă dedicată Muzei lui Alecsandri, importantă mai ales pentru istoria admirației Ardealului față de Vasile Alecsandri. Aceste două probleme literare — Alecsandri și Macedonschi la revista — Lumina — le amintesc numai în trecut, urmând să le dezvolt într'un articol de literatură.

Presa contemporană a primit bine revista arădană, în special pentru contribuția istorică. În studiul despre — „Mitul Utilului” — dl D. D. Roșca profesor universitar, dovedește că în Ardeal predomina până bine de curând un adevărat mit al importanței și al competenței tuturor în materie de istorie. Toți intelectualii ardeleni se credeau istorici, indemnati de faptul că istoria era utilă pentru apărarea cauzelor culturale, școlare și bisericesti.

○ revistă — „Albina” — a atacat în termeni vehementi — „Lumina” — redactată de Iosif Goldiș. În Nr. 89 din 1873 — „Albina” — scrie următoarele: „Oare nu este păcat de Dumnezeu și se aruncă dinarii noștri bisericesti pre o astfel de foaie în care iezuiții a la Goldiș etc. strică papirul cel scump, publicând pamfleturi mizerabile”.

Iosif Goldiș a răspuns în chip inteligent, plecând de la versurile lui Marțial:

Rumpitur invidia quidam Quod me Roma legit:
rumpitur invidia.

Rumpitur invidia, quod amamus, quodque probamus.

Rumpitur quisquis, rumpitur invidia.

Am schițat evoluția și cuprinsul primelor reviste arădane, convins că și aceste periodice bisericesti, au rol important în evoluția presei bisericesti din Ardeal și Banat.

— Sfârșit —

Sumarele

Sesiunii ordinare din anul 1940 a Adunării Eparhiale ținută în 26-27 Maiu 1940.

ȘEDINȚA a II-a,

ținută la 26 Mai 1940, orele 5 $\frac{1}{2}$ p. m. în sala festivă a Academiei Teologice din Arad.

Președinte: P. Sf. Sa. Episcopul Dr. Andrei Magieru.

Secretar: Dr. Sever Ispravnic iunior.

P. Sf. Sa Episcopul Eparhial deschide ședința la orele 5 $\frac{1}{2}$ p. m.

10. Urmează la ordinea zilei rapoartele secțiunilor despre examinarea actelor electorale și validarea deputaților pe noul period.

Secțiunea I-a de validarea prin raportorul Dr. Adam Iancu, arată că a cenzurat actele electorale ale deputaților din secțiunea II-a și propune,

iar Adunarea Eparhială declarată validată din cler pe: Prot. Constantin Lazăr, Pr. Dr. Ilarion V. Felea, Prot. Mihai Cosma, Pr. Ioan Ardelean și Pr. Ioan Popescu, iar dintre mireni pe d-nii: Dr. Teodor Băbuția, Sava Dorca, Aron Petruțiu, Traian Magier, Dr. Pavel Siartău, Pavel Dârlea, Dr. Alexandru Stoinescu, Nicolae Adam, Dr. Cornel Luțai și Ascaniu Crișan-

11. Secțiunea a II-a de validare, prin raportorul său Dr. Teodor Băbuția, referență despre cenzurarea actelor deputaților din secțiunea a III-a, și propune,

iar Adunarea Eparhială declară validată din cler pe: Prot. Traian Cibian, Prot. Dr. Nicolaie Popoviciu, Prot. Procopiu Givulescu, Prot. Cornel Magier și Pr. Iustin Monția, iar dintre mireni pe d-nii: Dr. Emil Micloși, Dr. Sever Ispravnic iunior, Dr. Alexa Boțioc, Dr. Octavian Lupaș, Ing. Andrei Streza, Dr. Eugen Beleş, Dr. Sever Covaciu, Dr. Pavel Iva, Dr. Cornel Radu și Ing. Vladimir Eșanu.

12. Secțiunea a III-a de validare, prin raportorul său Dr. Octavian Lupaș, prezintă raportul despre actele electorale aparținătoare secțiunii a IV-a și propune,

iar Adunarea Eparhială declară validați din cler pe: Prot. Aurel Adamovici, Prot. Caius Turic, Pr. Ioan Ispas, Prot. Ștefan Bogdan și Prot. Gherasim Andru, iar dintre mireni pe d-nii: Dr. Sever Ispravnic senior, Axente Secula, Dr. Cornel Iancu, Dr. Iustin Marșieu, Tiberiu Vuia, Dr. Ioan Pescariu, Dr. Traian Costina, Amos Turuc, Dr. Aurel Crișan, și Dimitrie Cioban.

13. Secțiunea a IV-a de validare, prin raportorul său Dimitrie Ciobanu, prezintă raportul despre actele electorale aparținătoare secțiunii I-a și propune,

iar Adunarea Eparhială declară validați din cler pe: Prot. Florea Codreanu, Prot. Ștefan Lungu, Pr. Sabin Ștefea, Prot. Petru Marșieu și Prot. Sava Seculin, iar dintre mireni pe d-nii: General Alexandru Vlad, Dr. Mihai Mărcuș, Lazar Igrășan, Dr. Caius Lepa, Dr. George Sârbu, Dr. Petru Faur, Dr. Aurel Lazar, Dimintrie Boariu, Dr. Adam Iancu și Dr. Ioan Alamoreanu.

14. Fiind validați 60 deputați cu 60 mandate,

adunarea se declară capabilă pentru constituirea definitivă și pentru a aduce hotărâri valide.

15. P. Sf. Sa Episcopul Eparhial propune formarea comisiunilor pentru lucrările Adunării Eparhiale printr'o comisiune de candidare. Se alege o comisiune de candidare compusă din d-nii Prot. S. Seculin, Dr. Al. Stoinescu și Ascaniu Crișan.

Adunarea primind cele de mai sus, ședința se suspendă pentru 5 minute, spre a se da posibilitate comisiei ca să prezinte propunerea.

16. După redeschiderea ședinței, raportorul comisiei de candidare Ascaniu Crișan, propune, și

Adunarea declară aleși în comisiunile Adunării Eparhiale pe următorii deputații:

I. Biroul: Secretari:

Ordinari: 1. Dr. Nicolae Popoviciu, 2. Dr. Ilarion V. Felea, 3. Dr. Sever Ispravnic iunior, 4. Dr. Pavel Iva, 5. Dr. Octavian Lupaș, 6. Dr. Sever Covaci.

Supleanți: 1. Ioan Ardelean, 2. Dr. Traian Costina, 3. Dr. Petru Faur.

II. Comisia Bisericească:

Ordinari: 1. Florea Codreanu, 2. Ștefan Lungu, 3. General Alexandru Vlad, 4. Dr. Eugen Beleş, 5. Dr. Alexa Boțioc, 6. Dr. Cornel Luțai.

Supleanți: 1. Ioan Popescu, 2. Lazar Igrășan, 3. Dr. Adam Iancu.

III. Comisia Culturală:

Ordinari: 1. Gherasim Andru, 2. Dr. Ilarion V. Felea, 3. Ascaniu Crișan, 4. Pavel Dârlea, 5. Dr. Cornel Radu, 6. Dr. Caius Lepa.

Supleanți: 1. Sabin Ștefea, 2. Dr. Teodor Băbuția, 3. Tiberiu Vuia.

IV. Comisia economică.

Ordinari: 1. Petru Marșieu, 2. Aurel Adamovici, 3. Dr. Mihai Mărcuș, 4. Axente Secula, 5. Dr. Gheorghe Sârbu, 6. Aron Petruțiu.

Supleanți: 1. Iustin Monția, 2. Nicolae Adam, 3. Amos Turuc.

V. Comisia de organizare și validare.

Ordinari: 1. Procopiu Givulescu, 2. Constantin Lazar, 3. Dr. Sever Ispravnic senior, 4. Dr. Cornel Iancu, 5. Dr. Iustin Marșieu, 6. Dr. Aurel Crișan.

Supleanți: 1. Ștefan Bogdan, 2. Dr. Alexandru Stoinescu, 3. Dr. Emil Micloș.

VI. Comisia de control.

Ordinari: 1. Cornel Magier, 2. Dr. Mihai Mărcuș, 3. Dr. Iustin Marșieu.

17. Constituindu-se astfel definitiv Adunarea Eparhială, P. Sf. Sa Episcopul Eparhial dă delegație de secretar general dlui Dr. Nicolae Popoviciu.

(Va urma)

Informațiuni

● **P. S. Sa Părintele Episcop Andrei** a plecat Luni 10 Iunie a. c. la București pentru a lua parte la ședințele ordinare ale Sf. Sinod și la alegerile pentru complectarea vacanțelor episcopale dela Huși, Timișoara și Cernăuți.

● **Colegiul electoral bisericesc** convocat pentru zilele de 11, 12 și 13 Iunie a. c. a procedat la complectarea vacanțelor episcopale conform legilor bisericești în vigoare. În ziua de Marți 11 Iunie a fost ales ca episcop al Hușilor. P. S. Sa Grigorie Leu al Argeșului; Miercuri 12 Iunie a fost ales ca episcop al noii eparhii a Timișorului P. S. Sa Dr. Vasile Lăzărescu al Caransebeșului, iar Joi 13 Iunie a. c. a fost ales ca Mitropolit al Bucovinei P. S. Sa Tit Sîmedrea al Hotinului. Întru mulți ani!

● **Sfântul Sinod** în ședința Sa din 11 Iunie a. c. a fixat data Sf. Paști din anul 1941, la 20 Aprilie. Deasemenea s'a hotărât să se intervină la forurile în drept ca premilitarii să fie aduși mai des la biserică și să se ia măsuri pentru rețipărarea Octoiului mare. Tot în această ședință au fost ridicați la rangul de arhimandriți Pr. Dr. Laurențiu Busuioc din Caransebeș și Dionisie Velea dela Iași

● **Universitatea Populară „Nicola Iorga”** dela Vălenii de Munte își va deschide cursurile din acest an în ziua de 15 Iulie a. c. sub condu-

cerea personală a Dlui Profesor Nicolae Iorga. Rostul acestei Universități populare în viața spirituală a neamului nostru este unanim recunoscut și apreciat și desigur că și în acest an cursurile ei vor fi audiate de numeroși cetățeni români și de unii chiar străini. În cadrul acestor cursuri, pe lângă distincți conferențieri și profesori universitari, Dl. Profesor Nicolae Iorga va ține un ciclu de prelegeri vorbind despre „Condițiile colaborațiilor internaționale”. Pentru o cât mai bună găzduire a participanților, „Asociația auditorilor cursurilor Universității populare” a organizat o cantină unde pentru suma de 1500 lei se poate lua masa în condițiuni destul de bune. Iar pentru ceice n'au destule mijloace materiale s'a amenajat și câteva cămine în cari pot fi găzduite până la 200 persoane, un loc din cămin costând 200 lei pe toată durata cursurilor. Ceice se vor înscrie la aceste cursuri vor beneficia și de reducere pe C. F. R.

● **Ziua Restaurației**, a fost sărbătorită la Arad într'un cadru solemn și înălțător. După serbările dela toate școalele din localitate s'a oficiat un Te-Deum la catedrală de un sobor de preoți în frunte cu P. S. Sa Părintele Episcop Andrei, la care au luat parte toți conducătorii vieții publice locale, reprezentanții societăților culturale și patrioți e și mulți credincioși. Despre însemnătatea zilei a vorbit Părintele Petru Banca, profesor la Academia Teologică.

● **Profesorii și studenții Academiei teologice din Arad** au plecat Joi 13 Iunie a. c. într'o excursie de studii pe Dunăre și pe la Sf. Mănăstiri din Oltenia și Muntenia. De Sf. Rusaliu ei se vor opri la Sibiu, unde vor participa la sărbătorirea I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae al Ardealului. Excursia aceasta este complectarea celei de anul trecut, făcută pe la Sf. Mănăstiri din Moldova și Bucovina.

● † **Preot Aurel Doboș**. Sâmbătă 8 Iunie a. c. s'a stins din viață printr'un accident, vrednicul preot Aurel Doboș din Belotinț. Fire veselă, împăcat cu sine, isbutea să găsească neîncetat nu numai alinare durerilor sufletești a păstoritilor, ci și celor trupești. A ajutat benevol mii de credincioși prin cunoștințele sale medicinale.

A păstorit 15 ani în Coroiu și 17 ani în Belotinț.

Prohodul a fost oficiat de P. C. protopop al Lipovei I. Marșieu, preoții: V. Groza, Heretișu, Lăzărescu Radu Crăciun și Terebențiu. Mulțimea parohienilor și a creștinilor din satele învecinate, soție, surorile, fratele, rudeniile și prietenii cari l-au iubit, l-au petrecut la locul de odihnă din curtea bisericeii.

Dumnezeu să-l așeze cu aleșii Săi.

● **Revenire la Biserica străbună**. În comuna Bocsig au revenit la Ortodoxie dela bapțiști: Ilie Beana cantonier la C. F. R. casnica Ana Sârlau și Pavel Belean cu fca Elena și fiii Todor și Ioan; ultimii doi

în etate de 11 și 8 ani nu au fost botezați Taina sfântului botez li s'a împărțit de păr. Traian Papp parohul local. Ladislau Szöllösi dela reformați, Traian Feier și Elena Cismaș măr. Găluțiu au venit dela uniți.

● **Danii**. Societatea corului bisericesc ort. rom. din Bocsig a aranjat un concert religios în Dumineca din 10 Martie. Din venitul net a înscris pentru înzestrarea armatei suma de Lei 1000, iar la sfta Biserică a dăruit un „Triod”, în valoare de 1000 Lei. Femeile ort. rom. la îndemnul Doamnei preotese Iuliana Măneran au țesut mai multe covoare cu motive naționale pt. sft. Altar și șaluș, și au donat un rând de odăjdii preoțești în valoare de 7000 Lei.

Rog pe Bunul Dumnezeu să le răsplătească cu bine tuturor pt. frumoasele fapte creștinești. (păr. Traian Papp.)

Nr. 2067/1940.

Comunicat

Fundațiile Culturale regale de ani de zile editează revista populară „Albina” pentru luminaarea satelor noastre. C. Preoți sunt invitați s'o recomande celor știutori de carte, fiind cea mai efină și mai cuprinzătoare. Costul abonamentului anual e *abia 150 lei*, iar publicațiunea apare săptămânal în 16 pagini de format mare. O pagină din revista „Albina” este rezervată integral bisericii colaborând aci preoții din întreaga țară.

Adresa: „Albina” București Fundațiile Regale. Arad, la 10 Iunie 1940.

Consiliul eparhial

Nr. 2456/1940.

Concurs

Pentru îndeplinirea parohiei *Sănnicolaul-Mic*, protopopiatul Arad, se publică concurs cu termen de 30 zile. Parohia este de *clasa primă*.

VENITURI:

1. Sesia parohială și două grădini.
2. Casa parohială.
3. Stolele legale.
4. Birul parohial câte 5 lei de fiecare număr de casă și câte doi lei de fiecare jugher de pământ.
5. Intregirea salariului dela Stat.

Preotul va plăti toate impozitele cuvenite după veniturile sale preoțești și va implini toate îndatoririle legate de acest post

Cei ce doresc a reflecta la acest post vor cere aprobarea P. S. Păr. Episcop Andrei pentru a putea recurge, iar cererile însoțite de documentele necesare le vor înainta Consiliului eparhial.

Arad, din ședința Consiliului Eparhial dela 23 Maiu 1940.

2-3.

Consiliul eparhial